

College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente De Bilt
T.a.v. van wethouder de heer E. Rost van Tonningen
Postbus 300
3720 AH BILTHOVEN

Maartensdijk, 3 maart 2017

Onderwerp: Advies Nota Armoedebeleid "Doe Mee(r)"

Per email vooruit

Geachte heer Rost van Tonningen,

Recentelijk hebben wij het verzoek gekregen advies uit te brengen over de beleidsnota "Doe Mee(r)": de gemeentelijke visie op het armoedebeleid 2017. Graag willen wij hierbij een advies uitbrengen.

Onze reactie bestaat uit drie onderdelen:

- A Het proces.
- B Inhoudelijk commentaar en advisering.
- C Overige zaken.

Naast de adviezen zijn ook een aantal vragen opgenomen.

A Het Proces

Al in een eerder stadium zijn wij (maar ook andere belangenorganisaties) door de gemeente betrokken bij de evaluatie en actualisatie van het armoedebeleid.

In ons advies van 27 oktober 2016¹ spreken wij onze waardering uit voor het door u nieuw ingezette proces van dialoog en consultatie van de belanghouders. De sparringbijeenkomst van 18 oktober 2016 alsmede de tussentijdse terugkoppeling op 12 januari 2017 zijn hiervan een illustratie.

De gemeentelijke reactie liet (door een misverstand) helaas lang op zich wachten. Weliswaar wordt als verzenddatum van de gemeentelijke reactie 28 november 2016 genoemd, maar deze reactie ontvingen wij pas op 12 januari 2017.

Wij verzoeken u er op toe te zien, dat correspondentie ons tijdig bereikt.

¹ Het betreft een gezamenlijk opgesteld advies van de WMO-Adviesraad en de Ouderenraad gemeente De Bilt.

In genoemde reactie gaf u aan onze inbreng te hebben samen gevat in het raadsvoorstel over de nieuwe beleidsuitgangspunten. Daarin heeft u ook de aanbeveling opgenomen rekening te houden met onze inbreng bij het nieuw te ontwikkelen beleid.

U vervolgt met: "Hierna werken wij de beleidsuitgangspunten verder uit. Uw tips en vragen komen daarbij ook aan de orde. Zodra het concept klaar is, vragen wij u om advies uit te brengen".

De WMO-Adviesraad (WAR) brengt primair advies uit aan het College. Daarom zijn wij erg verbaasd, dat het College op 14 februari 2017 heeft besloten de concept beleidsnotitie "Doe Mee(r) Gemeentelijk Armoedebeleid De Bilt 2017" onverkort ter vaststelling voor te leggen aan de gemeenteraad.

Volgens planning wordt genoemde concept beleidsnota behandeld in de Raadscommissie Burger en Bestuur van 16 maart 2017 en de gemeenteraadsvergadering van 30 maart 2017. In een begeleidend schrijven moeten we lezen, dat wethouder en raadsleden worden geïnformeerd over ons advies.

En verder: "Uw inbreng krijgt de aandacht bij de uitwerking van de thema's op grond van de uitvoeringsagenda. Na vaststelling in de Raad gaan we starten met de implementatie van het nieuwe beleid via de uitvoeringsagenda".

Wij constateren, dat het College door het volgen van deze procedure ons advies (maar ook de adviezen van de andere belangenorganisaties) niet voldoende serieus neemt. Hierdoor wordt ons de mogelijkheid ontnomen om direct advies aan u uit te brengen. Directe beleid beïnvloeding en eventuele beleid aanpassing is dan niet meer mogelijk. Pas in de uitvoering komen de adviesorganen weer aan bod.

Wij verzoeken u op dit punt meer zorgvuldigheid te betrachten.

Verder onderstrepen wij de opmerking van de Ouderenraad. In een mail van 3 februari 2017 geven zij hun zorg aan met betrekking tot de procesgang. "Er wordt een grote tijdsdruk gelegd op de advisering door de adviesraden", aldus de Ouderenraad. De te korte adviestermijnen zijn al eerder aan de orde gesteld bij de wethouder. Ondanks de verzekering dat hierin verbetering zou optreden is "dit helaas niet het geval".

B Inhoudelijk Commentaar en Advisering

Wij complimenteren de gemeente met deze heldere- en goed leesbare beleidsnota over het Armoedebeleid 2017. Wij zijn blij met de compactheid van deze beleidsnota en de sterke focus op de lokale situatie.

Terecht wordt een sterke nadruk gelegd op de Uitvoeringsagenda. Per slot van rekening zijn de daden en resultaten het uiteindelijke toetsingscriterium om te beoordelen of de armoedeprogramma's succesvol zijn geweest. Daar hoort natuurlijk ook bij, dat er ruimte wordt gemaakt voor experimenten.

Kortom: Minder woorden, en meer daden.

Vanuit deze achtergrond verstrekken wij een nader commentaar op de inhoud van de Nota en geven wij u een aantal adviezen. Ook stellen wij u een aantal vragen.

- 1 In het begin van de concept beleidsnota “Doe Mee(r)” constateert u terecht, dat “armoede meer is dan een financieel probleem”. Inwoners in een kwetsbare positie worden vaak geconfronteerd met een cumulatie van problematische vraagstukken (van schulden tot en met sociaal isolement en gezondheidsklachten).
We onderstrepen dan ook van harte een integrale aanpak, maatwerk en een sluitende keten van voorzieningen. Naar onze mening veronderstelt dit ook een sluitende samenwerking met de relevante ketenpartners.
Onder punt 8 gaan wij hier nader op in en treft u ook ons advies ter zake aan.
- 2 In Paragraaf 2.4 wordt een cijfermatig overzicht gepresenteerd van een aantal relevante data met betrekking tot het armoedebeleid. Bijvoorbeeld: huishoudens met een laag inkomen en huishoudens met een langdurig laag inkomen (langer dan 4 jaar).

Ten aanzien van deze tabel hebben wij de volgende commentaren en adviezen opgesteld:

- 1 De betreffende tabel bevat uitsluitend lokale data. Weliswaar belangrijk, maar als dit niet met andere data kan worden vergeleken dan zegt het niet zo veel.
Advies 1:
Plaats naast de lokale cijfers ook cijfers die een landelijk of regionaal (bijvoorbeeld RDWI-gemeenten) gemiddelde uitdrukken. Hierdoor is een betere vergelijking mogelijk. (hoe scoort de Bilt ten opzichte van de rest?).
- 2 De groep met langdurig een laag inkomen voldoet aan het criterium “langer dan 4 jaar”. Volgens het Sociaal Cultureel Planbureau ben je langdurig arm wanneer je als alleenstaande langer dan 3 jaar rond de € 1.000,-- per maand moet rondkomen. Voor een stel met twee kinderen is dat € 2.000,--
Advies 2:
Hanteer een eensluidende definitie voor langdurig arm.
- 3 Evenals de Ouderenraad De Bilt² pleiten wij voor een betere uitsplitsing én een aparte paragraaf over armoede onder ouderen.
Hiervoor zijn verschillende argumenten:

-Op de eerste plaats vergrijst de gemeente De Bilt in sterke mate de komende jaren. In 2013 bedroeg het aantal ouderen in onze gemeente 22.3%. In de prognose voor 2020 wordt rekening gehouden met 25.1% ouderen en dat percentage loopt op tot 30.6 in 2030. Dat is bijna 1/3 deel van de Biltse bevolking!³

² Mail Ouderenraad van 3 februari 2017 aan mevrouw A. Schiphorst

³ Onderzoeksrapport “Een Onbezorgde Oude dag?” Ad van Zijl, 2016

-Op de tweede plaats omdat uit cijfers van het CBS⁴ blijkt, dat nog steeds twee op de drie werkloze ouderen langdurig werkloos is. Volgens economen is de langdurige werkloosheid onder ouderen in Nederland geen conjunctureel probleem, maar een structureel probleem. Aangezien de kansen om een baan te vinden zeer beperkt zijn, komen veel ouderen binnen nu en een aantal jaren in de gevarenzone. Als de WW afloopt dan zakt deze groep terug naar een bijstandsuitkering. Financiële kwetsbaarheid ligt dan op de loer. De veronderstelling is dan ook dat deze groep sterk gaat toenemen.

Advies 3:

Maak een nadere uitsplitsing van de categorie ouderen in de leeftijd vanaf 50 jaar. Als deze cijfers beschikbaar zijn dan lijkt het ons goed om eventuele trends nader met u te verkennen.

- 3 In hoofdstuk 3 wordt in paragraaf 3.2. ingegaan op integraal aanbod dat de maatschappelijke- en arbeidsparticipatie stimuleert. Een belangrijk deel is gewijd aan het voorkomen van sociale uitsluiting. Wij vinden de navolgende passage over kinderen zeer essentieel en constructief: “We zorgen er vooral voor dat kinderen niet de dupe zijn van de situatie van de ouders. Kinderen moeten weten en voelen dat ze er toe doen. Dit stimuleert dat ze evenwichtig volwassen worden. Doe Mee(r) biedt middelen waardoor uitsluiting door gebrek aan financiële middelen niet hoeft”.

Advies 4:

Financiën mogen geen barrière vormen om mee te kunnen doen aan de samenleving (sport, muziek, cultuur, verenigingen e.d.).

De ambitie met betrekking tot sociale uitsluiting daarom helder meetbaar maken in de Uitvoeringsagenda.

- 4 In hoofdstuk 4 wordt in paragraaf 4.1.2 nader ingegaan op het nieuwe aanbod om gratis zwemles diploma A beschikbaar te stellen voor kinderen met een U-pas. In de tabel bij paragraaf 2.4 wordt aangegeven, dat er 1987 gebruikers van een U-pas zijn. Het aantal volwassenen daarvan bedraagt 1372. Het aantal jongeren lijkt met 362 beperkt te zijn. In het hoofdstuk over de Financiën wordt weer uitgegaan van 130 kinderen.

Vraag 1:

Wordt hiermee de gehele doelgroep bereikt of slechts een beperkt deel van de jongere doelgroep die een dergelijke pas heeft?

In het laatste geval doen wij de suggestie dit adequaat te communiceren.

- 5 In paragraaf 4.3 worden maatregelen beschreven die als doel hebben om taalachterstand en laaggeletterdheid bij volwassenen en kinderen terug te dringen. Dit stimuleringsprogramma wordt door ons van harte ondersteund. Laaggeletterdheid komt vaker voor dan wordt gedacht en taalbeheersing is een essentiële sleutel voor maatschappelijke- en arbeidsparticipatie.

Advies 5:

Wij adviseren u in dit verband om in bijzondere mate rekening te houden met mensen die een licht verstandelijke beperking hebben. In deze complexe

⁴ “Werkeloosheid daalt ook onder Ouderen”, De Volkskrant 13 februari 2017

samenleving en een terugtrekkende overheid heeft deze doelgroep grotere kans om tussen wal en schip te vallen. Als deze groep niet of onvoldoende wordt herkend dan ligt uitsluiting snel op de loer.

- 6 Ook zijn wij zeer positief over de initiatieven die in paragraaf 4.4. worden omschreven en die zijn bedoeld ter voorkoming van financiële problemen en de aanpak van de schuldenproblematiek.

Naast praktische ondersteuning (Humanitas), is er ook de mogelijkheid van zelfhulp (Budgetkring) en een experiment met financiële bewustwording bij kinderen (Theaterprogramma). Dit getuigt van een brede aanpak en het is fijn om te vernemen, dat de werkzaamheden van de betreffende organisaties financieel worden ondersteund door de gemeente.

- 7 De paragraaf 4.5 over “Meer dienstverlening op Maat” geeft een heldere omschrijving van de werkzaamheden en doelstellingen van diverse ondersteunende organisaties (o.a. Voedselbank en Sociaal Raadsliedenwerk).

Deze organisaties hebben een vitale functie in het kader van het armoedebeleid. Wij zijn dan ook verheugd te vernemen, dat de gemeente de genoemde organisaties opneemt in het gemeentelijk subsidieprogramma.

- 8 Paragraaf 4.6 handelt over “Minder Bureaucratie”.

Op 22 december 2016 is een motie aangenomen waarbij het College wordt verzocht om initiatieven te ondernemen om lokale organisaties die zich met armoede bezig houden, te verbinden.

Als voorbeeld werd de Utrechtse Armoedecoalitie genoemd. Een samenwerkingsverband van 45 organisatie uit het veld die partner is van de gemeente op het gebied van uitvoering van het gemeentelijk armoedebeleid.

Er worden diverse instrumenten (o.a. Sociaal warenhuis, De Loods, De Verbinding, Het Experiment) aangedragen om die samenwerking en afstemming in onze gemeente van de grond te krijgen.

Het Utrechts model lijkt voor de gemeente De Bilt vanwege de schaalomvang niet realistisch. Er zijn geen lokale organisaties die financieel krachtig genoeg zijn om structureel middelen en menskracht te leveren.

De gemeente kiest daarom terecht voor lokale samenwerking en netwerkvorming waarbij wordt uitgegaan van een groeimodel. De gemeente geeft ook aan om dit samen met andere maatschappelijke organisaties te gaan ontwikkelen.

Het valt ons verder op, dat Woonstichting SSW⁵ met 5.400 woningen in de sociale huursector niet als intermediaire maatschappelijke partner wordt genoemd.

De gemeente neemt het initiatief om tot dit groeimodel te komen en deze regiefunctie past de gemeente.

⁵ Woonstichting SSW is ook eigenaresse van het pand waarin het Sociaal warenhuis is gevestigd en faciliteert deze organisaties financieel.

De paragraaf over “Minder Bureaucratie” laat veel goede intenties zien. Die ervaren wij zeker als zeer positief. Maar de genoemde onderdelen blijven helaas nog tamelijk vage contouren in vergelijking tot de rest van de (heldere) Beleidsnota.

Advies 6:

Onder punt 1 onderstreepten wij van harte de keuze voor een integrale aanpak, maatwerk en een sluitende keten van voorzieningen. Dit veronderstelt ook een sluitende samenwerking met de relevante ketenpartners.

Wij adviseren u in de verdere uitwerking samen met de partners te kiezen voor het principe “Keep it Simple”. En om in alle keuzes vooral te kijken naar het concrete resultaat voor het armoedebeleid en de doelgroep.

Verder zijn wij benieuwd naar de burgerinitiatieven rond “Een goed Idee”. Een experiment om schulden en financiële problemen vernieuwend op te lossen en waarbij u hulp vraagt aan de samenleving. Plezierig om te vernemen, dat hiervoor een substantieel budget van € 40.000,-- wordt gereserveerd.

Ten aanzien van het onderdeel “Inspraak Belangenbehartigers” constateert u, dat door de decentralisatie in het sociale domein overlap ontstaat in de beleidsterreinen van de Cliëntenraad, WMO-Adviesraad en de Ouderenraad.

U wijst daarbij naar verschillende gemeenten die één brede adviesraad hebben waardoor ze in staat zijn de advisering meer integraal te maken.

Wij kunnen u mededelen, dat binnen onze WMO-Adviesraad deze discussie al gaande is. Naar verwachting wordt die discussie deze maand afgerond.

- 9 Ten aanzien van hoofdstuk 5 “De Uitvoeringsagenda” merken wij op, dat natuurlijk alles staat of valt met de praktische uitwerking. Het zou daarbij moeten draaien om het uitgangspunt: “Geen woorden, maar daden”.

Advies 7:

Volg de beoogde resultaten zeer kritisch, rapporteer hierover en kom desgewenst tot snelle aanpassingen van een programmaonderdeel ingeval van tegenvallende effecten.

- 10 Het communicatievraagstuk in hoofdstuk 6 geeft op hoofdlijnen inzicht over de methode en het doel van de communicatie. Een digitale- en fysieke krant onder de naam “Sociaal Warenhuis” lijkt ons een goede titel.

Advies 8:

Hou in de communicatie uitingen rekening met de aanwezige stille armoede en schaamte bij de oudere generatie.

Hou ook rekening met de doelgroep mensen met een licht verstandelijke beperking.

- 11 Hoofdstuk 7 gaat over de financiën.

Onder het kopje “Voorziening” wordt het volgende vermeld: “Het gereserveerde overschot op het budget voor de uitvoering en de bijdragen Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering”.

Het gaat om een bedrag van € 432.000,--

Vraag 2:

Betreft het hier gelabeld geld bestemd voor de WMO hetgeen nu wordt ondergebracht in het gemeentelijk armoedebeleid?

C Overige Zaken

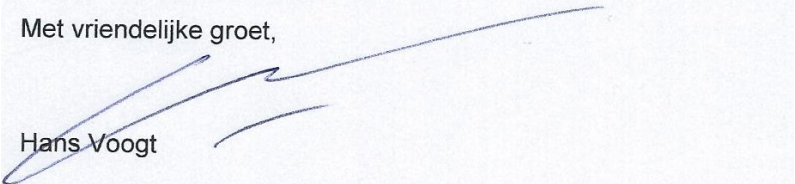
Tot slot willen wij nog de volgende zaken onder uw aandacht brengen.

- 1 In ons advies van 27 oktober 2016⁶ hebben wij u aangeraden gebruik te maken van de Minima Effect Rapportage zoals die wordt opgesteld door het Nibud. Hierdoor wordt het minima- / armoedebeleid van de gemeente gemonitord en is helder hoe de verschillende maatregelen uitpakken op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen. Meten is immers weten. In de nieuwe Nota treffen wij hierover helaas niets aan.
Advies 9:
Nogmaals geven wij u in overweging om dit instrument te hanteren.
- 2 Vanuit verschillende kanten bereiken ons signalen over een gebrek aan respectvolle bejegening van cliënten vanuit de Regionale Dienst Werk en Inkomen. Wij verzoeken u dit onder de aandacht te brengen van de betreffende leidinggevenden. Graag ontvangen wij de reactie van de RDWI hierop.
- 3 Het verbreden van de U-pas wordt door ons als positief ervaren.
Vraag 3:
Welke maatregelen treft u om de U-pas aan zoveel mogelijk mensen uit de doelgroep ten goede te laten komen? Wordt iedereen bereikt? Hou daarbij ook rekening met mensen met een licht verstandelijke beperking.
- 4 Als innovatie en als experiment willen wij aandacht vragen voor het invoeren van het zogenoemde “Geluksbudget”⁶. Het “Geluksbudget” is een kleine, eenmalige bijdrage van de gemeente voor mensen met verminderde kansen binnen de samenleving. Door die financiële bijdrage krijgen die mensen dat ene zetje weer in de rug om er weer op uit te gaan. Met het geld kunnen zij zelf iets ondernemen waar ze écht gelukkig van worden. Het budget is bedoeld voor het waarmaken van een echte passie. Niet alle wensen komen in aanmerking voor een financiële bijdrage. Experimenten hebben al plaatsgevonden in Tiel en Almelo. Verdere informatie is te vinden op www.geluksbudget.nl
- 5 Wij gaan er van uit, dat wij als WAR ook in het vervolgtraject worden betrokken.

⁶ Gezamenlijke reactie WMO-Adviesraad en Ouderenraad naar aanleiding van de evaluatie en actualisatie van het gemeentelijk armoedebeleid.

Wij hopen u voor dit moment naar behoren te hebben geïnformeerd en wachten uw gemotiveerde reactie met belangstelling af.

Met vriendelijke groet,

Hans Voogt

Voorzitter Wmo Advies Raad De Bilt

c.c. -Raadscommissie Burger en Bestuur
-Gemeenteraad